

Acentelik Sözleşmesini Sona Erdiren Sebeplerin Yargıtay Kararları Işığında Tespiti ve Değerlendirilmesi

Seda Ş. GÜNGÖR¹

¹Doktor Öğretim Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi / Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Ticaret Hukuku ABD, sedagunyor@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7664-641X

Özet: Tacirler, faaliyetlerini sürdürürken çeşitli yardımcıları kullanmak zorundadırlar. Tacirlerin kullandıkları yardımcıları, bağımlı ve bağımsız yardımcıları olarak iki grupta toplanmıştır. Acente, tacirin bağımsız yardımcılarıdır ve faaliyet alanını genişletmek isteyen tacirin en sık kullandığı yardımcı olarak karşımıza çıkar. Acente ile tacir arasındaki hukuki ilişki bir sözleşme ile kurulur. Acente bu sözleşme ile sınırları önceden belirlenmiş bir bölge ya da belirli bir yerde tacirin ticari işletmesine ilişkin sözleşmelerde sürekli olarak aracılık hizmeti verme borcu altına girer. Acentelik sözleşmesinin sona erdiren sebepler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda özel olarak düzenleme altına alınmıştır. Çalışmamızda, acentelik sözleşmesinin sona erdiren sebepler, Türk Ticaret Kanununun acenteliğe ilişkin hükümleri ile genel hükümler çerçevesinde tespit edilmiş ve ayrıca sona erme sebepleri incelenirken Yargıtayın konuya ilişkin değerlendirilmelerinden faydalanma yoluna gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Acente, Tacir, Acentelik Sözleşmesi

Determination and Evaluation of the Reasons for Terminating the Agency Agreement in Light of the Supreme Court Decisions

Abstract: Merchants are required to use various assistants while carrying out their activities. The assistants used by merchants are divided into two groups as dependent and independent assistants. The agent is the independent assistant of the merchant and is the most frequently used assistant by the merchant who wants to expand his field of activity. The legal relationship between the agent and the merchant is established by a contract. With this contract, the agent undertakes to provide continuous intermediary services in contracts related to the commercial enterprise of the merchant in a region or a certain place with predetermined boundaries. The reasons for termination of agency contracts are specifically regulated in the Turkish Commercial Code No. 6102. In our study, the reasons for termination of agency contracts were determined within the framework of the provisions of the TCC regarding agency and general provisions, and in addition, while examining the reasons for termination, the evaluations of the Supreme Court of Appeals on the subject were utilized.

Key Words: Agent, Merchant, Agency Agreement

1. GİRİŞ

Tacirler, ticari işletmelerine ilişkin faaliyetlerini sürdürürken hizmetli, işçi, acente, pazarlamacı, komisyoncu gibi işletmelerinin türü ve kapsamına göre çeşitli yardımcıları kullanmak zorundadırlar. Tacirlerin kullandıkları yardımcıları tacire bağlı olup olmadıkları ve işletmeyi temsil yetkisi tanınıp tanınmadığı gibi kıstaslara bakılarak çeşitli sınıflandırılmaları tabii tutulurlar. Bağımlılık unsuru gözetilerek yapılan ayırım sonucu tacir yardımcıları bağımlı ve bağımsız yardımcıları olmak üzere iki gruba ayrılır.

Tacire bağımlı olan yardımcıları genellikle bir hizmet akdi ya da iş akdi ile tacirin gözetim ile denetimi altında çalışan ve tacirden aldığı talimatlar doğrultusunda hareket etmek zorunda olan yardımcılarıdır (Arslanlı, 1960, s. 165). Bu tür yardımcıları işletmede müdür, temsilci, işçi gibi görevler alabilirler. Bağımlı yardımcıları sahip oldukları temsil yetkinin kapsam ve sınırları işletmedeki görevlerine göre belirlenir. Tacirin bağımlı yardımcıları ile ilişkin hükümler Türk Borçlar Kanununda (TBK) (Kabul Tarihi: 11.01.2011, RG

04.02.2011/27836) düzenleme altına alınmıştır. TBK'da düzenlenen bağımlı yardımcıları, ticari temsilci (TBK m. 547-550), ticari vekil (TBK m. 551) ve pazarlamacı (TBK m. 448-460) olmak üzere üç tanedir.

Tacirin bağımsız yardımcıları, tacir ile aralarında bir hukuki ilişki bulunmakla birlikte, faaliyetlerine kendi belirledikleri zaman ve yöntemlerle sürdüren, tacirin üzerlerinde denetim yetkisine sahip olmadığı yardımcılarıdır. Müstakil bir nitelik taşımalarına rağmen bu tür yardımcıları da tacirlerin emir ve talimatlarına uymak zorunda olup tacire hesap verme mecburiyetindedirler (Arslanlı, 1960, s. 165). Bağımsız yardımcıları, simsar (tallal), acente, komisyoncu ve taşıma işleri komisyoncusu olmak üzere dört tanedir. Simsarlık sözleşmesi (TBK m. 520-525) ve alım-satım komisyonculuğu (TBK m. 532-545) TBK'da düzenleme altına alınmıştır. Acente ve taşıma işleri komisyoncusuna ilişkin hükümler 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda (TTK) (Kabul Tarihi: 13.01.2011, RG 14.02.2011/27846) düzenleme altında alınmıştır. Acentelik, TTK'nın 102-123. maddeleri arasında, taşıma işleri

komisyonculuğu TTK'nın 917- 930. maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Acente, bağımsız yardımcıları içinde faaliyet alanını genişletmek isteyen tacirin en sık kullandığı yardımcı olarak karşımıza çıkar. Sanayileşme ile seri üretimin artması sonucu fazla miktarda üretilen ürünlerin tüketici kitlesine hızlı ve az masraflı bir yöntemle ulaştırılması ihtiyacını karşılamak için ürünlerin devamlı ve bağımsız yardımcıları vasıtasıyla tüketiciye ulaştırılması yoluna gidilmiş ve daha sonra ortaya acente olarak ortaya çıkan bu yardımcı türüne ilişkin kuralların düzenlenmesi gerçekleşmiştir (Karayalçın, 1968, s. 513). Kendisine yeni pazarlar yaratmak ya da mallarının sürümünü arttırmak isteyen tacir açısından, şube açmak ya da bağımlı yardımcıları yeni bölgelere göndermek masraflı ve külfetli olabildiğinden, iş hacmini arttırmak isteyen tacirin, faaliyetinin olumlu sonuç vermesi durumunda ücrete hak kazanan acenteden faydalanması doğal bir sonuçtur (Bahtiyar, 2018, s. 223).

Acente ile tacir arasındaki hukuki ilişki bir sözleşme ile kurulur. Sözleşme ile meydana gelen acentelik ilişkisi nitelik itibarıyla süreklilik arz eden bir borç ilişkisidir (Şener, 202, s. 379). Acente bu sözleşme ile sınırları önceden belirlenmiş bir bölge ya da belirli bir yerde tacirin ticari işletmesine ilişkin sözleşmelerde sürekli olarak aracılık hizmeti verme borcu altına girer. Acentelik sözleşmesine ilişkin TTK'da yer alan hükümler tacir ile acente arasında kurulan ve süreklilik arz eden hukuki ilişkinin hemen hemen bütün yönlerini kapsar nitelikte olup hüküm bulunmayan durumlarda TBK'nın simsarlık, komisyon ve vekaletle ilişkin hükümleri uygulama alanı bulacaktır (TTK m. 102/2).

Acentelik sözleşmesini sona erdiren sebepler TTK'da özel olarak düzenlenmiştir. Çalışmamızda, ilk olarak acentelik kavramı ve acentelik sözleşmesinin özellikleri ana hatlarıyla açıklanmış, sonra acentelik sözleşmesinin sona ermesi sonucunu doğuran sebep ve durumlar, TTK ve TBK'nın konuya ilişkin hükümleri ile genel hükümler çerçevesinde tespit edilmiştir. Konunun daha iyi anlaşılması amacıyla, yeri geldiğinde acentelik sözleşmesinin sona ermesine yol açan sebeplere ilişkin Yargıtayın içtihatlarına yer verilmiştir.

2. GENEL OLARAK ACENTELİK SÖZLEŞMESİ VE ACENTELİĞİN ÖZELLİKLERİ

Acente, ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru ya da işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde

aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimse olarak tanımlanır (TTK m. 102). Acentenin aracılık yapan acente ve sözleşme yapan acente olmak üzere iki türü vardır. Aracılık yapan acente, faaliyet gösterdiği belirli bir yer ya da bölge içinde süreklilik arz eden bir şekilde tacirin ticari işletmesine ilişkin sözleşmelerde, sözleşme yapılacak kişileri bulur ve gerekli hazırlık çalışmalarını yürütür ancak tacir adına bulunduğu kişilerle sözleşme yapması mümkün değildir (Sumer, 2015, s. 96). Sözleşme yapan acente ise belirli bir yer ve bölge içinde tacir adına sözleşme yapma yetkisine sahip olan ve bu yetki sonucu taciri bağlayıcı nitelikte sözleşme yapabilen acentedir.

Tacir ile acente arasındaki ilişki devamlılık arz eden ve sözleşme ile meydana gelen bir ilişki olup acentelik ilişkisinin süresi sözleşme ile belirlenecektir. Aracı acentelik sözleşmesi herhangi bir şekle tabi olmayıp sözleşmenin yazılı ya da sözlü yapılması mümkündür ancak sözleşme yapan acentenin tacirle yapacağı acentelik sözleşmesi mutlaka yazılı olarak yapılmalı ve acentenin yetki belgesini ticaret siciline tescil ve ilan ettirmesi zorunludur (TTK m. 107) (Kayar, 2013).

Acentenin yetkisi olmadan ya da yetki sınırlarını aşarak tacir adına sözleşme yapması halinde tacirin bu durumu öğrenir öğrenmez izin vermesi halinde işlem kendisini bağlayacaktır. Tacirin izin vermemesi durumunda acente sözleşmeden kendisi sorumlu olur (TTK m. 108). Acentelik sözleşmesinde yazılı olarak aksi kararlaştırılmış olmadıkça tacir aynı zaman zarfında ve aynı yer veya bölge içinde aynı ticaret dalı ile ilgili olarak birden fazla acente atayamaz, aynı kural acente için de geçerlidir acente de aynı yer veya bölgede, birbirleriyle rekabette bulunan birden fazla ticari işletme hesabına acentelik faaliyetinde bulunamaz (TTK m. 104).

Acentelik sözleşmesine gerçek ya da tüzel kişiler taraf olabilirler. Acentelerin kendi işletmeleri vardır ve bu işletmeler genellikle ticari işletme niteliğindedirler (Bahtiyar, 2018, ss. 224-225). TTK'nın 12. maddesinde yer alan bir ticari işletmenin kısmen dahi kendi adına işletilmesi sonucu tacir sıfatı kazanılacağı için, acente de acentelik faaliyetini gerçekleştirirken aksi ispatlanana kadar tacir sayılacaktır (Köker, 2017, ss. 192-193). Taraflar aksini iddia etmeseler bile her iki tarafın tacir olması halinde uygulanacak hükümler açısından hâkim mutlaka tarafların tacir sıfatının bulunup bulunmadığını tetkik etmelidir (Cengiz, 2011, s. 146). Acentenin tacir sıfatını taşıması sebebiyle acentelik faaliyetlerini sürdürürken basiretli bir iş adamı gibi davranmak zorundadır (Domaniç, 1988, s. 363).

Acente, tacirin bağımsız yardımcısı olması ve kendine ait işletmesi olmasından dolayı, kural olarak çalışma şekli, saatleri vb. konularda serbestiye sahip olup tacirin bu gibi konularda acenteye talimat vermesi söz konusu değildir. Tacir acentesine sadece üçüncü kişilerle yapacağı sözleşmelerin içeriğine, malların satış fiyatına ve ödeme biçimlerine ilişkin konularda talimat verebilir (Sumer, 2015, s. 96).

Acentelik sözleşmesi hem acente hem de tacir açısından karşılıklı olarak çeşitli haklar ile borç ve yükümlülüklerin doğmasına yol açar. Bu borç ve yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde taraflar sözleşmeyi geçerli nedenle fesih imkanına kavuşurlar. Acente, sözleşme uyarınca kendisinin faaliyet göstereceği bölge ve ticaret dalı içinde, tacirin işlerini görmek ve menfaatlerini korumak yükümlülüğü altındadır (TTK m. 109/1). Acente ayrıca tacir hesabına saklamakta olduğu malları korumak mecburiyetindedir (TTK m. 109/2). Bu sorumluluk ancak acentenin kusursuzluğunu ispat etmesi halinde ortadan kalkar.

Acente, tacirin bağımsız yardımcısı olduğu için tacir bu bağımsızlığı zedelemeyecek nitelikte satış fiyatının tespiti ya da satış konusu malların belirlenmesi gibi konularda talimat verme hakkına sahiptir (Berzek, 2023, s. 165). Acente, bu gibi konularda tacirin açık talimatı yoksa, tacirden emir alınca kadar işlemi geciktirebilir ancak, işin acele nitelik taşıması sebebiyle tacirden talimat almak mümkün olmazsa ya da acente en yararlı şartlar çerçevesinde harekete yetkili kılınmışsa basiretli bir tacir gibi (TTK m. 11, 18/2) kendi görüşüne göre işlem yapma yetkisine sahiptir (TTK m. 110/2).

Acente, üçüncü kişilerin kabule yetkili olduğu beyanlarını, bölgesindeki piyasanın ve müşterilerin finansal durumunu, şartlarını, bunlarda meydana gelen değişiklikleri ve yapılan işlemlere ilişkin olarak taciri ilgilendiren bütün hususları tacire zamanında bildirmek zorunda olup (TTK m. 110/1), aracı olduğu ya da yaptığı sözleşmelerle ilgili her türlü ihtar, ihbar ve protesto gibi hakkı koruyan beyanları tacir adına yapmaya ve bunları kabule de yetkilidir (TTK m. 105/1).

Acente ayrıca tacir hesabına teslim aldığı eşyanın taşınma sırasında hasara uğradığına dair belirtiler varsa, tacirin taşıyıcıya karşı dava hakkını teminat altına almak üzere, hasarı tespit ettirmek ve gereken diğer önlemleri almak, eşyayı mümkün olduğu kadar korumak veya tamamen telef olması tehlikesi varsa, TBK'nın 108. maddesi gereğince yetkili mahkemenin izniyle sattırmak ve gecikmeksizin durumu tacire haber vermekle yükümlü olup bu yükümlülüğü yerine getirmemesi

durumunda, ihmali yüzünden doğacak zararı tazmin borcu altındadır (TTK m. 111/1).

Acente, satılmak üzere kendisine gönderilen mallar çabuk bozulacak cinsten ise veya değerini düşürecek değişikliklere uğrayacak nitelikteyse ve tacirden talimat almaya zaman olmaması ya da tacirin izin vermede gecikmesi halinde yetkili mahkemenin izniyle TBK'nın 108. maddesi gereğince eşyayı sattırmaya yetkili ve eğer tacirin menfaatleri bunu gerektiriyorsa zorunludur (TTK m. 111/2).

Acentelik sözleşmesi uyarınca acente, tacire ait olan parayı göndermek veya teslim etme yükümlülüğü altında olup, bu yükümlülüğü yerine getirmemesi halinde yükümlülüğün doğduğu tarihten itibaren faiz ödemek ve şartların oluşması halinde ayrıca tazminat vermek zorunda kalacaktır (TTK m. 112/1).

Acentenin sözleşmeden kaynaklanan en önemli hakkı ücret hakkıdır. Acente, acentelik sözleşmesinin devam ettiği süre boyunca kendi çabasıyla ya da aynı nitelikteki işlemlerden dolayı kazandırdığı üçüncü kişilerle kurulan işlemler için ücret isteme hakkına sahiptir (TTK m. 113/1). Sözleşmede acenteye ödenecek ücretin miktarına ilişkin olarak bir belirleme yapılmamışsa ücretin miktarı, acentenin bulunduğu yerdeki ticari teamüle, teamül de yoksa o yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından belirlenecektir (TTK m. 115/1).

Acente sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek için yaptığı olağan giderlerin ödenmesini isteyemez ancak olağanüstü giderler yapılmışsa bunların tacir tarafından karşılanması istenebilir (TTK m. 117/1). Acente, ayrıca acentelik sözleşmesinden kaynaklanan bütün alacakları tacir tarafından ödeninceye kadar, sözleşme dolayısıyla gerek kendi elinde gerekse üçüncü kişinin elinde bulunan taşınır mallar ile kıymetli evrak ve herhangi bir eşyayı temsil eden senet aracılığıyla kullanabilen diğer mallar üzerinde hapis hakkına sahiptir (TTK m. 119/1).

3. ACENTELİK SÖZLEŞMESİNİ SONA ERDİREN SEBEPLER

Acentelik ilişkisi, karşılıklı olarak sözleşmenin her iki tarafına da süreklilik arz eden nitelikte borçlar yükleyen bir sözleşmedir. Acentelik sözleşmesini sona erdiren sebepler sonuçları ile TTK'nın 121. maddesinde özel olarak düzenleme altına alınmıştır. TTK'da sona ermeye ilişkin uygulanacak özel bir hüküm bulunmaması halinde sırasıyla aracı acente için TBK'nın simsarlık hükümleri (TBK m. 520-525), sözleşme yapmaya yetkili acente için komisyon hükümleri (TBK m. 532-546) ve bu hükümlerde de uygulanacak bir düzenleme bulunmaması halinde

vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümler (TBK m. 502-514) ile genel hükümler uygulama alanı bulacaktır (Ülgen vd., 2019, s. 872).

3.1. Acentelik Sözleşmesinin Sözleşme Süresinin Dolması Sebebiyle Sona Ermesi

Tacir ve acente, acentelik sözleşmesini yaparken sözleşmenin geçerlilik süresini belirleyebilecekleri gibi sözleşmeyi süresiz de yapabilirler. Sözleşmenin belirli süreli mi belirsiz süreli mi yapıldığına ilişkin tespit yapılamaması halinde sözleşme süresinin belirsiz olduğu kabul edilmelidir (Kınacıoğlu, 1963). Tarafların anlaşarak sözleşmenin geçerli olacağı süreyi önceden belirlemeleri halinde, belirlenen sürenin dolması üzerine sözleşme kendiliğinden sona erer. Sözleşmenin tarafları bazen acentelik sözleşmesinin süresi dolmasına rağmen aralarındaki ilişkiyi devam ettirmek isteyebilirler. Bu gibi durumlarda, belirli süre için yapılan acentelik sözleşmesinin, süre dolduktan sonra da uygulanmaya devam edilmesi diğer bir ifade ile akdin ifasının sürmesi halinde sözleşme sona ermeyip belirsiz süreli hâle gelecektir (TTK m. 121/2) (Kayıhan, 2018).

Acentelik sözleşmesinde taraflar, belirli süre için yapılan sözleşmelerde sürenin dolmasından belli bir süre önce feshi ihbarda bulunulmaması halinde sözleşmenin aynı süre için uzatılmış olacağına ilişkin bir hükmü sözleşmeye koyarak sözleşmenin önceden belirlenen sürenin bitmesi halinde kendiliğinden sona ermesinin önüne geçebilirler (Arkan, 2022, s. 238).

Feshi ihbarda bulunulmaması halinde sözleşmenin aynı hükümlerle, aynı süre için uzamış olduğu kabul edilir (Şener, 2020, s. 379). Süresi bu şekilde uzayan sözleşmenin sona ermesi, tarafların daha sonra belirlenen süre içinde fesih ihbarında bulunmasıyla sağlanabilir. Tarafların ayrıca sözleşmenin yenileneceği hususunda anlaşarak süresi dolan bir sözleşmeye devam etmeleri de mümkündür (Bahtiyar, 2018, s. 234).

3.2. Acentelik Sözleşmesinin Feshi İhbar Sebebiyle Sona Ermesi (Olağan Fesih)

Acentelik sözleşmesi niteliği icabı süreklilik gerektiren bir ilişki meydana getirdiği için genellikle belirsiz süreli olarak yapılırlar. Sözleşmenin belirsiz süreli olması ya sözleşme kurulurken kararlaştırılır ya da sözleşmeden belirlenen sürenin sona ermesine rağmen uygulanmaya devam edilmesi durumunda kendiliğinden ortaya çıkar (Şener, 2020, s. 381). Acentelik sözleşmesinin belirsiz süreli olması halinde sözleşmenin taraflarından her biri üç ay önceden ihbarda bulunarak sözleşmeyi olağan fesih yoluyla sona erdirme hakkına sahiptirler (TTK m.

121/1). Olağan fesih, süresi belirsiz olan ya da ifası devam eden sürekli bir borç ilişkisinin herhangi bir sebebe gerek olmadan taraflardan birinin sözleşmeyi ileriye etkili olarak sona erdirmesidir (Ülgen vd., 2019, s. 873).

Sözleşmenin her iki tarafının da tacir olması sebebiyle acentelik sözleşmesinin feshine ilişkin bildirim noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla ya da güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılması gerekmektedir (TTK m. 18/3). Fesih ihbarı geçmişe etkili olarak hüküm doğurmaz (Arkan, 2022, s. 238).

Kanunda öngörülen üç aylık feshi ihbar süresinin kısaltılması mümkün olmayıp ancak sürenin uzatılması söz konusu olabilir (Kınacıoğlu, 1963, s. 86). Doktrinde üç aylık sürenin uzatılmasına ilişkin olarak bir sınır kabul edilmesi gerektiği ve uzatma süresinin feshi ihbar süresinin niteliğine uygun olması gerektiği ifade edilmiştir (Şener, 2020, s. 381). Acentelik sözleşmesinin üç aylık ihbar süresine uyulmadan feshedilmesi halinde, sözleşmeyi fesheden taraf, başlanmış işlerin tamamlanmaması sebebiyle diğer tarafın uğradığı zararı tazmin etmek yükümlülüğü altındadır (TTK m. 121/4).

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, HGK E. 2019/11-566, K. 2022/599, 26.4.2022 tarihli kararında, belirli süreli acentelik sözleşmelerinde sözleşmeye hüküm konularak fesih ihbarı için bir süre belirlenmiş olsa dahi bu fesih hakkı kullanılırken Türk Medeni Kanununun (Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/24607) 2. maddesinde yer alan dürüstlük kuralına uygun hareket edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun gerekçesi özetle şu şekildedir:

"... Kural olarak belirli süreli sözleşmeler, olağan fesih yoluyla sona erdirilememektedir; ancak sözleşmede bu yönde bir hükmün bulunması hâlinde olağan fesih suretiyle sözleşmenin sona ermesi mümkündür. Gerçekten de sözleşme özgürlüğü ilkesi gereğince taraflar, sözleşmeyi yapma, sözleşmenin karşı tarafını seçme, sözleşmenin içeriğini düzenleme ya da değiştirme, sözleşmenin tabi olacağı şekli belirleme ve nihayet sözleşme ile bağlı kalmama, yani sözleşmeyi sona erdirme özgürlüğüne de sahiptir. ... Taraflar arasında akdedilen 14.03.2005 tarihli acentelik sözleşmesinin "Süre" başlıklı 34. maddesinde; sözleşmenin 14.03.2005 tarihinden itibaren başlayacağı ve taşımacının yetki belgesinin süresinin sonuna kadar devam edeceği düzenlenmiştir. Dosya kapsamından ise taşıyıcının yetki belgesinin süresinin 06.12.2009 tarihinde dolacağı anlaşılmaktadır. Bu itibarla taraflar arasındaki acentelik sözleşmesinin belirli süreli olduğu kabul edilmelidir.

... *Taraflar arasındaki ticari ilişki 25.02.1999 tarihinde başlamış, davalı tarafından sözleşmede yer alan tek taraflı fesih hakkına dayanılarak 05.06.2008 tarihli ihtarname ile otuz gün sonra geçerli olmak üzere sözleşme feshedilmiştir. Her ne kadar sözleşme ile davalı tarafa tek taraflı olarak fesih hakkı tanınmış ise de yukarıda belirtildiği üzere davalının bu hakkını dürüstlük kuralı çerçevesinde kullanması gerekir. Fesih hakkının açıkça kötüye kullanılması durumunda hukuk düzeninin bunu koruması mümkün değildir. Bu durumda, taraflar arasındaki ticari ilişkinin süresi ve sözleşmenin belirli süreli olduğu da gözetilerek, davalının fesih hakkını hiçbir sebep olmadan kullanmayacağı ve sözleşme ilişkisinin devam edeceği yönünde davacıda güven oluşturup oluşturmadığının, dolayısıyla davalının sözleşmeyle kendisine tanınan fesih hakkını dürüstlük kurallarına uygun kullanıp kullanmadığının değerlendirilmesi gerekir. ..."* (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, 2025).

Acentelik sözleşmenin fesih bildirimini üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi için ilan edilmeleri gerekmektedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 1997/2407, K. 1997/2992, 28.4.1997 tarihli kararında, acentelik sözleşmesinin feshinin TTK'nın öngördüğü biçimde ilan edilmesi gerektiği, ilan edilmeyen fesih bildirimini üçüncü şahısları bağlamayacağını içtihat etmiştir. bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir:

"... *Davalı ... Sigorta A.Ş. vekili, davacı ile kasko sigorta poliçesini düzenleyen acentesi ile acentelik sözleşmesini, poliçenin tanzim tarihi olan 06.03.1995 tarihinden önce feshettiğini ve bu feshi 16.02.1995 tarihinde acentesine ihbar ettiğini savunmuştur. Sigorta şirketi ile acentesi arasındaki acentelik sözleşmesinin feshinin TTK'nın öngördüğü biçimde ilan edilmesi gerekir. İlan edilmeyen fesih bildirimini üçüncü şahısları bağlamaz. Bu sebeple mahkemece, davalının fesih bildirimini ilan edip etmediği araştırılıp, ilan edilmemişse sair koşulların varlığı halinde davanın kabul edilmesi gerekir. ... Eğer fesih bildirimini ilan edilmiş ise, davacı tarafından ödenen primlerin, sözleşmesi feshedilen acente tarafından davalı sigortaya yollanıp yollanmadığı, keza davalının o yerdeki diğer acentesi tarafından 02.06.1995 tarihinde tahsil edilen primlerin davalı sigorta şirketi tarafından kabul edilmek suretiyle, poliçenin benimsenip benimsenmediği araştırılmak ve sonucuna göre karar vermek gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi doğru görülmemiştir ..."* (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, 2025).

3.3. Acentelik Sözleşmesinin Haklı Sebeplerle Fesih Edilmesi (Olağanüstü Fesih)

Acentelik sözleşmesi mahiyeti itibarıyla güvене dayalı (Bilgili & Demirkapı, 2018, s. 92) ve süreklilik

arz eden bir ilişki olması nedeniyle haklı sebebin ortaya çıkması halinde taraflarca her zaman fesholunabilir (olağanüstü fesih). Olağanüstü fesih hakkının kullanılması ile sözleşmesel ya da kanuni haklı bir sebebe dayanarak belirli veya belirsiz süreli bir acentelik sözleşmesi ileriye etkili olarak sona erdirilir (Ülgen vd., 2019, s. 874).

Doktrinde haklı sebep, sözleşme süresinin dolmasına ya da en yakın olağan fesih süresi dolana kadar sözleşmeye devam etmeyi dürüstlük kuralına göre beklenmeyecek hale getiren tüm haller olarak tanımlanmıştır (Altınok Ormancı, 2011, s. 133). Acentelik sözleşmenin sona ermesine ilişkin hangi sebeplerin haklı sebep oluşturacağı TTK'da belirtilmemiştir.

Haklı nedenin mutlaka kusura dayanıyor olması ya da zararın ortaya çıkması da şart değildir (Bahtiyar, 2018, s. 234). Haklı nedenlerle sona erme açısından sözleşmenin süresi bir fark yaratmayacaktır. Belirli ya da belirsiz süreli olup olmadığına bakılmaksızın haklı nedenin ortaya çıkması halinde sözleşme sona erdirilebilir (TTK m. 121/1). Belirsiz süreli bir acentelik sözleşmesinin haklı nedenlerle sona erdirilmesi halinde üç aylık ihbar süresine uyulması gerekmektedir (Arkan, 2022, s. 238).

Acentelik sözleşmesinin haklı nedenle feshi halinde mahkemeye gidip sona ermenin gerçekleşmesi için karar alınmasına gerek bulunmamaktadır (Şener, 2020, s. 382) ancak taraflar arasında ihtilaf bulunması durumunda sona erdirmenin dayandığı durumun haklı neden oluşturup oluşturmayacağını değerlendirilmesi ve tespiti için mahkemeye başvurulması gerekebilir (Ayhan & Çağlar, 2017, s. 556).

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 1995/8837, K. 1996/1888, 19.03.1996 tarihli kararında, acentelik sözleşmesinin feshine ilişkin ihtarda sebep gösterilmesinin şart olmadığını ancak uyumsuzluk halinde Mahkemenin fesih sebebinin haklılığı hususunda araştırma yapması gerektiğine ilişkin bozma kararının ilgili bölümü şu şekildedir:

"... *Taraflar arasında imzalanan acentelik sözleşmesinin 6. maddesinde, Ulaştırma Bakanlığı'nın vereceği acentelik yetki belgesinin verildiği tarihten itibaren sözleşmenin yürürlüğe gireceği belirtilmektedir. Davacı sözleşmenin bu hükmü gereğince "F-1 Acentelik Yetki Belgesini" 38.09.1990 tarihinde almıştır. Bu yetki belgesinin süresi 18.01.1992 tarihinde sona ermektedir.*

Otobüs Yolcu Taşıma Yönetmeliği'nin 22. maddesi eski belgenin bitim tarihinden 10 gün önce müracaat edilmesi ile yetki belgesinin iki yıl geçerli olmak üzere yenileneceği hükmünü ihtiva etmektedir. Davacının, ilk yetki belgesinin süresinin

dolduğu 18.01.1992 tarihinden 10 gün öncesinde yenileme müracaatı yoktur. Mahkeme kararında, 17.01.1992 tarihli müracaattan bahsediliyor ise de bu tarih, belirtilen süreye uygun olmadığı gibi ikinci "F-1 Yetki Belgesi"nin 03.08.1992 tarihinde verildiği ve 07.05.1994 tarihinde de sona ereceği anılan belgeden anlaşılmalı, artık bu belgenin eski belgesinin yenilenmesi olarak değil yepyeni bir yetki belgesi olarak kabulü gerekir.

Yetki belgesi olmadan acentelik yapılamaz. Taraflar arasındaki sözleşme süresi yetki belgesi süresi ile sıkı sıkıya bağlıdır. Davalının fesih ihtarında neden göstermesi de önemli değildir. Bu durumda, mahkemece, davalının sözleşmeyi fesih tarihi ve yetki belgelerinin tarihleri dikkate alınarak davalının sözleşmeyi fesihte haklı olup olmadığı üzerinde durulmalı sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir. ..." (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, 2025).

Tarafların acentelik sözleşmesinde hangi nedenlerin sözleşmenin feshi için haklı sebep oluşturacağına ilişkin bir düzenleme koymaları mümkündür (Uzunallı, 2013, s. 3012). Tarafların, fesih hakkının özüne zarar vermeyecek şekilde belirli halleri haklı neden olmaktan çıkarmaları da mümkündür (Ülgen vd., 2019, s. 874). Sözleşme ile getirilen düzenlemelerle haklı sebeple fesih hakkının kullanılmasının zorlaştırılması halinde bu düzenlemeler geçersiz olacaktır (Şener, 2020, s. 383). Olağanüstü nedenle sözleşmeyi fesih hakkı sözleşme ile tamamen ortadan kaldırılamaz (Ülgen vd., 2019, s. 874) ancak hak sahibinin fesih beyanında bulunmayarak bu hakkı kullanmaması söz konusu olabilir (Şener, 2020, s. 383).

Fesih işlemi, bozucu yenilik doğuran, etkisi ileriye dönük tek taraflı bir hukuki işlem olup, Yargıtay geçerlilik koşulu olmamakla birlikte, haklı nedenin karşı tarafa bildirilmesi gerektiği görüşündedir (Ülgen vd., 2019, s. 875). Haklı bir neden olmadan sözleşmenin feshedilmesi durumunda, fesheden tarafın, başlanmış işlerin tamamlanmaması sebebiyle sözleşmenin diğer tarafının uğradığı zararın tazmin etmek zorundadır (TTK m. 121/4).

3.3.1. Acente Açısından Sözleşmeyi Fesih İmkânı Veren Haklı Sebepler

Acentelik sözleşmesinde müvekkil birtakım davranışları ile acente açısından sözleşmeyi fesih için haklı sebeplerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Müvekkilin süreklilik arz edecek şekilde haklı bir sebebe dayanmaksızın acentenin aracılık yaptığı ya da akdettiği sözleşmeleri kabul etmemesi, kendisine düşen borçları yerine getirmemesi, müşterilere ayıplı mal teslim etmesi (Kayıhan, 2018), acentenin

bölgesini tek taraflı olarak daraltması (Ülgen vd., 2019, s. 874) gibi haller haklı sebep teşkil ederler.

Müvekkilin, acentelik sözleşmesine aykırı hareket ederek acentenin tekel alanındaki kişilere mal satması ve bu konuda acenteye bilgi vermemesi de acenteye olağanüstü fesih hakkı tanıyacaktır (Şener, 2020, s. 382).

3.3.2. Müvekkil Açısından Sözleşmeyi Fesih İmkânı Veren Haklı Sebepler

Acentelik sözleşmesi güven ilişkine dayalı bir sözleşme olduğu için acentenin tacirin güvenini sarsacak davranışlardan kaçınması gerekmektedir. Bu bağlamda üzerine düşen görevi sürekli olarak yerine getirmemesi, tacirin iş sırlarına başlarına açıklaması, ticaret yerini tekel bölgesi dışına çıkarması, müvekkilin itibarını sarsıcı söylentiler yayması, sözleşme yapma yetkisini tescil ve ilan ettirmemesi (Ülgen vd., 2019, s. 874), tahsil ettiği parayı vermemesi ya da malvarlığı durumunun değişmesine rağmen bunu bildirmemesi gibi durumların ortaya çıkması halinde müvekkil açısından sözleşmenin olağanüstü feshi için haklı sebepler ortaya çıkar (Ayhan & Çağlar, 2017, s. 556).

Ayrıca, acentenin yanlış bilgi vermesi, talimatlara uymaması ya da rekabet yasağını ihlal etmesi de karşı tarafa sözleşmeyi haklı nedenle fesih imkânı verecektir (Kinacıoğlu, 1963, s. 89; Kaya, 2014, s. 46). Doktrinde acente kusurlu olmasa dahi haklı sebebin ortaya çıkabileceği belirtilmiş ve kendisine verilen işleri felç olma gibi bir hastalık nedeniyle başaramaması bu duruma örnek olarak gösterilmiştir (Şener, 2020, s. 382; Ayhan & Çağlar, 2017, s. 556).

Doktrinde acentenin müşteri portföyünde sürekli olarak düşüşlerin yaşaması, üçüncü kişilerle yapılan sözleşmelerin iptal edilmesi, acentenin performans düşüklüğünün süreklilik arz etmesinin de müvekkil açısından haklı nedenle fesih için yeterli olduğu ifade edilmiştir (Ülgen vd., 2019, ss. 874-875).

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2015/14094, K. 2017/2215, 18.4.2017 tarihli kararında, portföy azalmasının tek başına sözleşmenin feshi için haklı neden oluşturmayacağına karar vermiştir. Yargıtay'ın onadığı ilk derece mahkemesinin kararının ilgili bölümü şu şekildedir:

"... Mahkemece tüm dosya kapsamına göre; acentelik sözleşmesinin feshinde portföy azalmasının haklı neden olamayacağı, davalı ... şirketinin bazı acentelerinin de aynı şekilde düşüş yaşamasına rağmen davalı tarafından aralarındaki ilişkinin sonlandırılmadığı, bu sebeple haklı feshin olmadığı, denkleştirme tazminatı olarak son beş yılın ortalaması üzerinden 5.369,82 TL'nin davacı

acenteye ödemesi gerektiği, davacı acentenin 31/12/2011 tarihi itibariyle performans ek sözleşmesine göre 23.862,86 TL ek komisyonu primleri vadesinde davalıya ödeseydi hak kazanacağı, vadesinde ödememe konusunda; davacı tarafın miktarı tam olarak öğrenmeme, davalı tarafın ise daha önceki dönemlerde yaptığı gibi miktarı hatırlatma yükümünü ihlal ettiği, iki tarafın da kusurlu olduğu, bu sebeple davacının bu miktarın yarısını talep edebileceği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. ...” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, 2025).

3.4. Acentelik Sözleşmesinin Taraflarından Birinin Ölümü, Tüzel Kişiliğinin Ortadan Kalkması, Kısıtlanması veya İflas Etmesi Sebepleriyle Sona Ermesi

Acentelik sözleşmesinde taraflardan birinin iflası, ölümü veya kısıtlanması hâlinde TTK konuya ilişkin bir düzenleme getirmeyip, TBK'nın 513. maddesinin uygulanması gerektiğini hüküm altına almıştır (TTK m. 121/3). Vekalet sözleşmesine ilişkin bu hüküm uyarınca sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça acentelik sözleşmesi, müvekkilin veya acentenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona erecek olup, taraflardan birinin gaipliği (Kayıhan, 2018) ya da tüzel kişi olması halinde tüzel kişiliğin tasfiye edilerek sona ermesi de aynı sonucu doğuracaktır (TBK m. 513/1).

Taraflar, acentelik sözleşmesinde tacirin ölümü, tüzel kişiliğinin ortadan kalkması, kısıtlanması veya iflas etmesi halinde sözleşmenin sona ermesine engellemek amacıyla sözleşmede düzenleme yapılabilirler, hatta bu gibi durumlarda acenteliğin devamı işin niteliği gereği olabilir, bu takdirde acenteliğin devamına ilişkin sözleşmede düzenleme yapılmamış bile olsa sözleşme sona ermez (Bozer & Göle, 2017, s. 142).

Vekâletin sona ermesi vekâlet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekâlet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi, vekâleti ifaya devam etmekle yükümlüdür. (TTK m. 121/3; TBK m. 513/2).

Doktrinde, müvekkilin yani tacirin ölümünün ya da fiil ehliyetini kaybetmesinin acentelik sözleşmesini sona erdirmeyeceği, ticari işletmenin devamında haleflerin menfaatinin söz konusu olabileceği göz önünde bulundurularak, bu gibi durumların ortaya çıkması halinde haleflerin haklı sebeple feshe hak kazanacakları ve acentenin, haleflerin işleri bizzat görünceye kadar faaliyetlerini sürdürmeye mecbur olduğu ifade edilmiştir (Ayhan & Çağlar, 2017, s. 557).

Tüzel kişilerin taraf olduğu acentelik sözleşmelerinde, ölüm ya da kısıtlanma gerçek kişilere özgü bir durum olduğu için tüzel kişiliğin son bulması halinde acentelik sözleşmesi de sona erecektir, bunu engellemek amacıyla tarafların anlaşması mümkün olmaz ancak tüzel kişinin başka bir tüzel kişi ile birleşmesi, bölünmesi ya da tür değiştirmesi hallerinde külli halefiyet ilkesi gereği acentelik sözleşmesi varlığını sürdürür (Poroy & Yasaman, 2024, s. 314).

İflas halinde taraflar malvarlıkları üzerinde tasarrufla bulunamayacakları için acentelik sözleşmesi kendiliğinden sona erecek olup (Ülgen vd., 2019, s. 876), sözleşmede aksinin kararlaştırılması mümkün değildir (Ayhan & Çağlar, 2017, s. 557).

Konkordato ve ödeme yeteneğinin kaybedildiği diğer haller Kanunda sona erme sebepleri arasında sayılmadığı için acentelik sözleşmesi bu gibi durumların ortaya çıkması halinde sona ermeyecektir (Ülgen vd., 2019, s. 874; Poroy & Yasaman, 2024, s. 314).

Müvekkilin veya acentenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi veya iflası sebebiyle acentelik sözleşmesi sona ererse, işlerin tamamlanması hâlinde acenteye verilmesi gereken ücret miktarına oranlanarak belirlenecek uygun bir tazminat acenteye ya da Kanunda yazılı hâllere göre onun yerine geçenlere verilir (TTK m. 121/5).

3.5. Acentelik Sözleşmesini Sona Erdiren Diğer Sebepler

Acentelik sözleşmesinin, TBK m. 27 uyarınca kamu düzenine, ahlaka, emredici hükümlere veya kişilik haklarına aykırı olması ya da sözleşmenin konusunun imkânsız olması gibi sebeplerin varlığı halinde kesin hükümsüzlük sebebiyle geçersiz sayılacak olup bu durumda acentelik sözleşmesi geçmişe etkili olarak sona erer (Koç, 2020, s. 35). Kesin hükümsüz olan acentelik sözleşmesinde kusurlu olan taraf, kusursuz olan tarafın menfi zararını ödemekle yükümlüdür (Reisoğlu, 2011, s. 144).

Acentelik sözleşmesinin kurulması sırasında taraflardan birinin iradesinin hata, hile ya da tehdit ile sakatlanmış olması halinde, iradesi sakatlanın taraf durumu öğrenmesinden itibaren bir sene içerisinde sözleşmeyi iptal ettirebilir ancak böyle bir bildirim yapılmaması halinde sözleşme geçerli hale gelecektir (TBK m. 39) (Koç, 2020, s. 37).

Acentelik sözleşmesi devam ederken sözleşmeden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesinin mümkün olmaması halinde acentelik sözleşmesi kendiliğinden sona erer. Sonraki imkânsızlık olarak

ifade edilen bu durumda, borç ilişkisi geçerli bir şekilde kurulduktan sonra edimin ifasının sonradan imkânsız hale gelmesi söz konusudur (Kılıçoğlu, 2012, s. 650). Sözleşmenin ifasının imkansızlaşması taraflardan birinin kusuru ile ortaya çıkmışsa, kusurlu taraf kusursuzluğunu ispat etmedikçe bu sebeple meydana gelen zararı gidermekle yükümlüdür (Koç, 2020, s. 35).

Acentelik sözleşmesini sona erdiren diğer bir durum da "ikale" dir. İkaleda taraflar belirli ya da belirsiz süreli olup olmadığına bakmaksızın sözleşmeyi fesih öneline gerek olmadan her zaman ileriye etkili olacak şekilde ortadan kaldırma hususunda anlaşabilirler (Yılmaz, 2017, s. 72).

4. SONUÇ

Tacirlerin faaliyetlerini sürdürürken en çok kullandıkları bağımsız yardımcı türü acente olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple, acentelik sözleşmesine ilişkin kurallar özünde bir aracılık faaliyeti olmasına rağmen TBK yerine TTK'da düzenleme altına alınmıştır. Acentelik sözleşmesine ilişkin TTK'da uygulanacak bir hüküm bulunmaması halinde TBK'nın simsarlık, komisyon ve vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlerine gidilecektir. TTK, acentelik sözleşmesinin sona erme sebeplerini 121. maddesinde özel olarak düzenlemiştir. Acentelik sözleşmesinin belirsiz süreli olması halinde taraflara üç ay önceden ihbarda bulunulması şartıyla sözleşmeyi sona erdirmeye yetkisi tanınmış ve ayrıca belirli süreli sözleşmelerde haklı sebebin varlığı halinde sözleşme süresi dolmadan önce olağanüstü feshe başvurulabileceği hüküm altına alınmıştır (TTK m. 121/1). Ayrıca müvekkilin veya acentenin iflası, ölümü veya kısıtlanması hâlinde, TBK'nın vekaletle ilişkin hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir (TTK m. 121/3).

Acentelik ilişkisinde, sözleşme süresi içinde sözleşmeden kaynaklanan borçların ifası aşamasında tacir ile acente arasında öngörülemez ifa engellerinin ortaya çıkması ihtimali yüksektir. Acentelik sözleşmesinin sona ermesine ilişkin düzenlemelerin, acentenin tacir ile süreklilik arz eden ilişkisinin niteliği ve sözleşme süresi içinde ortaya çıkması muhtemel ifa engellerinin varlığı gözetilerek yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu düzenlemeler, TTK'nın ticari hayatın daha hızlı ve güvenli bir şekilde işlemesine yönelik amacına da hizmet etmektedirler. Acentelik sözleşmesinin tarafları süreklilik arz eden ilişkilerini TTK'da yer alan düzenlemeler sayesinde hak kaybına uğramadan pratik ve hızlı bir şekilde sona erdirebilirler. İlgili düzenlemeler, acentelik ilişkisinden kaynaklanması muhtemel sorunları

önleyici ve acenteliğin işleyişini daha kolay hale getiren niteliktedirler.

KAYNAKÇA

- Altınok Ormancı, P. (2011). Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeple Feshi. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Arkan, S. (2022). Ticari İşletme Hukuku. (28. Bası). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Arslanlı, H. (1960). Kara Ticareti Hukuku Dersleri (Umumi Hükümler). (3. Bası). İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Ayhan, R. & Çağlar, H. (2017). Ticari İşletme Hukuku. (10. Bası). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Bahtiyar, M. (2018). Ticari İşletme Hukuku. (19. Bası). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Berzek, A. N. (2013). Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri. (10. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Bilgili, F. & Demirkapı, E. (2018). Ticaret Hukuku Bilgisi. (14. Baskı). Bursa: Dora Yayıncılık.
- Bozer, A. & Göle, C. (2017). Ticari İşletme Hukuku. (4. Bası). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Cengiz, A. (2011). Acente Kavramı ve Acentelik Sözleşmesinden Doğan Hak ve Borçları. Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 1(2), 140-165.
- Domaniç, H. (1988). Ticaret Hukukunun Genel Esasları. (4. Baskı). İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Karayalçın, Y. (1968). Ticaret Hukuku (I. Giriş-Ticari İşletme). (3. Baskı). Ankara: Güzel İstanbul Matbaası.
- Kaya, N. (2014). Acentenin Sözleşme Süresince ve Sözleşmeden Sonraki Rekabet Yasağı, Terazi Hukuk Dergisi, 9(96), 42-52.
- Kayar, İ. (2022). Ticari İşletme Hukuku. (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kayhan, Ş. (2018). Türk Hukukunda Acentelik Sözleşmesi. (5. Baskı). İzmit/Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kazancı İçtihat Bilgi Bankası. (2025). İstanbul: Kazancı Elektronik ve Basılı Yayıncılık. Erişim: 25.03.2025, <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/yargit/ayindex.htm>
- Kılıçoğlu, A. M. (2012). Borçlar Hukuku Genel Hükümler. (15. Bası). Ankara: Turhan Kitapevi.
- Kınacıoğlu, N. (1963). Acente ve Acentelik Sözleşmesi. Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi.
- Koç, M. (2020) (Türk ve Avrupa Birliği Hukuku'nun Da Acentenin Denkleştirme İstemi (Portföy Tazminatı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Köker, N. (2017). Acente ve Acentelik Sözleşmesi. İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16(2), 185-229.
- Poroy, R., & Yasaman, H. (2024). Ticari İşletme Hukuku. (20. Baskı). İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Reisoğlu, S. (2011). Borçlar Hukuku Genel Hükümler. (22. Bası). İstanbul: Beta.
- Sumer, A. (2015). Ticaret Hukuku. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Şener, O. (2020). Ticari İşletme Hukuku. (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Uzunallı, S. (2013). Acentelik ve Giriş Bedeli. Prof. Dr. Aydın Zevkililer'e Armağan, C. III, 2961-3020.

Ülgen, H., Helvacı, M., Kaya, A., & Nomer Ertan, F. (2019). Ticari İşletme Hukuku. (6. Bası). İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Yılmaz, H. (2017). Acentenin Denkleştirme İstemi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.